

3. Салтевський М.В. Криміналістика (у сучасному викладі): Підручник. – К.: Кондор, 2005. – 588 с.

4. Макаренко Е.І., Негодченко О.В., Тertiштик В.М. Експертизи на досудовому слідстві. – Дніпропетровськ, 2000.

5. Судова балістика і судово-балістична експертиза: Підручник. / За ред. А.Г. Єгорова. – Саратов, 2000.

6. Билызный И.Л. Экспертиза ручного огнестрельного оружия новых образцов по следам на пулях и гильзах // Теория и практика криминалистических экспертиз. – М., 1958. – Вып. 5.

Гвоздецька Г.П.

ДОСЛІДЖЕННЯ ВІДЕОЗАПИСУ, ВІДЕОСИГНАЛІВ І НОСІЇВ, НА ЯКИХ ЗАПИСАНА АУДІОВІЗУАЛЬНА ПРОДУКЦІЯ

До сьогоднішнього дня правопорушення, що стосуються контрафактної продукції, рідко мали серйозні кримінально-правові наслідки, і однією з причин цього була відсутність експертного дослідження з питань, пов'язаних з визначенням контрафактності продукції. З законів про «Захист авторських і суміжних прав» та «Про авторське право і суміжні права» (Відомості Верховної Ради 2001, №43 ст.214) України, виходить, що екземпляри, які є добутками або об'єктами суміжних прав, є контрафактними, якщо були допущені порушення закону при їхньому виготовленні або поширенні. Екземпляром продукції у відповідності з законом є копія продукції, виготовлена в будь-якій матеріальній формі; екземпляром фонограми є будь-яка копія фонограми на будь-якому матеріальному носіїві, виготовлена безпосередньо з фонограми і, включаючи всі звуки або частину звуків, зафіксованих у цій фонограмі. Також законом встановлюється право виробника фонограми на переробку фонограми. У коментарях до Закону сказано, що мета такої переробки і технічні прийоми, що використовуються при цьому, можуть бути різними.

У всіх цих випадках на переробку потрібна згода виробника фонограми. Необхідність такої згоди варто поширювати і на зображення (малюнки, ескізи тощо). Не можна забувати, про частину продукції, що є результатом творчої діяльності і може використовуватися самостійно, є об'єктом авторського права.

Вирішення питання про контрафактність продукції стосується правових та інших питань, що виходять за межі спеціальних пізнань експертів, при цьому криміналістичне дослідження не дозволяє дати остаточний висновок про контрафактність компакт-дисків. Воно може виявити тільки ознаки подібності або відмінності досліджуваних компакт-дисків, що свідчили про повне або часткове копіювання, а також можливі способи їх копіювання. Неприпустимо, відповідно до законодавства, ставити перед експертом правові питання (наприклад, чи є надані на дослідження компакт-диски контрафактними?).

Таким чином, для вирішення питання про контрафактність, слідчому,

поряд з іншими питаннями, необхідно встановити, чи є досліджувані об'єкти повною або частковою копією. При цьому, на наш погляд, експертиза може виявити тільки ознаки копіювання, рішення про порушення авторського права і суміжних прав повинен приймати слідчий.

Якщо виходити з наведених вище основних понять, об'єктами експертизи на предмет контрафактності є носії фонограм (компакт-диски, а точніше, зафіксовані на них фонограми), а також буклети, вкладиші, що входять у їх художнє оформлення.

Самі носії запису також можуть бути предметом експертизи, якщо необхідно встановити технологічне устаткування, на якому виготовлені екземпляри фонограм.

При цьому експертне досліджування перерахованих вище об'єктів є комплексним і містить у собі, як правило, такі види традиційних і спеціальних досліджень: технічна експертиза документів, трасологічна експертиза і фоноскопична експертиза.

Порівняльному дослідженню на предмет ідентичності поліграфічного і художнього оформлення піддаються лицьова сторона компакт-диску, буклети, вкладиші до них.

При цьому порівнюється назва альбому і зміст компакт-диску, знаки й тексти, що підтверджують авторські і суміжні права, а також інші зображення.

При дослідженні безпосередньо компакт-дисків трасологічна експертиза вирішує питання як діагностичного (чи на одному устаткуванні виготовлені контрафактні і легітимні компакт-диски), так й ідентифікаційного (чи з використанням конкретного технологічного устаткування виготовлені контрафактні компакт-диски) характеру.

В процесі дослідження компакт-дисків з метою визначення ознак технологічного устаткування, на якому вони були виготовлені, вимірюються геометричні розміри і досліджуються профілі різних поверхонь:

- товщина диска в різних точках (по зовнішньому краю, і 10 мм від краю, у середині диска);

- зовнішній діаметр диска і профіль зовнішнього краю; діаметр і профіль краю центрального отвору; діаметр, ширина і глибина (висота) борозенки і (або) валика навколо центрального отвору і їхні профілі;

- внутрішній і зовнішній діаметр металізованої поверхні і зміщення від центра;

- розташування й характер коду IFPI на тильній стороні компакт-диску.

Ці ознаки є ознаками групового значення і при їх збігу проводиться подальше дослідження з метою виявлення ознак індивідуалізуючого значення, збіг яких дозволяє ідентифікувати конкретне технологічне устаткування, що використовувалось при виготовленні компакт-дисків. До таких ознак можна віднести:

- розташування, форма, розміри і рельєф відображень можливих дефектів матриці на поверхнях диска;

- розташування і характер слідів від вирубного інструмента по краю

центрального отвору.

При порівнянні фонограм компакт-дисків приймаються до уваги результати аудитивного прослуховування (зміст, тривалість, перекручування, шуми тощо), електроакустичні і спектральні характеристики, а також відмінності в цифровому поданні вмісту компакт-диску, пауз, службової інформації тощо.

Методика проведення дослідження така. Спочатку за допомогою програми «CD-TOOLS 1.15 A UTILITY FOR ROM AUDI CD» були досліджені таблиці зміст («Tableofcontents») відповідних компакт-дисків. Порівняння таблиць показує збіг або розходження за типом інформації, тривалістю обсягу кожного на відповідні музичні твори, записаних на досліджуваних компакт-дисках.

У цей час проробляється питання по зміні обсягу і формулюванню (постановці) питань при проведенні експертиз і досліджень контрафактної аудіовізуальної продукції. Передбачається доручити експертам-криміналістам вирішувати такі питання:

- встановлення правовласника аудіовізуальної продукції;
- встановлення ознак контрафактної аудіовізуальної продукції.

Для цього необхідно:

- навчити спеціалістів методиці встановлення правовласника;
- створити колекції аудіовізуальної продукції на базі ЕКЦ;
- постачити ДНДЕКЦ і базові НДЕКЦ необхідну довідкову інформацію електронними і друкованими каталогами по випуску аудіовізуальної продукції;
- періодично поповнювати колекції й обновляти довідкову інформацію;
- необхідно забезпечити технічними засобами ДНДЕКЦ і НДЕКЦ.

Таким чином, при дослідженні DVD на предмет визначення ознак контрафактності й встановлення технологічного устаткування, на якому вони зроблені, підходи і методика проведення досліджень залишається такою самою, як і для CD.

Варто відмітити, що це питання для носіїв, заснованих на оптичних способах запису (CD і DVD), вирішується, як правило, дуже упевнено. Це обумовлено технологією їхнього виробництва – на одному устаткуванні і з одних матриць одержують кілька тисяч екземплярів компакт-дисків.

Тому, в теперішній час аудіовізуальна інформація поширюється також і на магнітних носіях. Технологія магнітного запису передбачає запис кожної магнітної стрічки на конкретному екземплярі копіювального пристрою, причому кількість цих пристроїв, як правило, доволі велика.

Гвоздецька Г.П.

КРИМІНАЛІСТИЧНЕ ВЧЕННЯ ПРО ЗОВНІШНІСТЬ ЛЮДИНИ

Для потреб боротьби зі злочинністю здавна використовують ознаки зовнішності людини. Наукові методи і засоби роботи з інформацією про